

PRÍSPEVOK K TVORBE MULTIMEDIÁLNYCH MATERIÁLOV PODPORUJÚCICH VÝUČBU CUDZÍCH JAZYKOV

HAŠKOVÁ Alena – ZÁHOREC Ján, SR

Resumé

V príspevku je predstavený štvorjazyčný elektronický výkladový slovník odborných termínov z oblasti lexikológie a didaktiky určený pre špecifické potreby jazykovej prípravy filológov a učiteľov cudzích jazykov na vysokých školách, ktorý je vyvíjaný v rámci projektu KEGA 3/4026/06 *Využitie informačných a komunikačných technológií pri tvorbe učebných materiálov v cudzojazyčnom vzdelávaní na vysokých školách* v spolupráci Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre s Trnavskou univerzitou.

Kľúčové slová: multimédiami podporovaná výučba, jazyková príprava špecifických cieľových skupín, lexikológia, didaktika, výkladový slovník

CONTRIBUTION TO CREATION OF MULTIMEDIA MATERIALS SUPPORTING FOREIGN LANGUAGE TEACHING

Abstract

The article presents four language electronic expository dictionary of special terms related to lexicology and theory of instruction. The dictionary is intended for philologists and teacher trainees' specific language training at universities. It has been developed as an integral part of the KEGA project 3/402/06 *Utilization of Information and Communication Technologies at Teaching Materials Development in University Foreign Language Teaching* which is solved by Constantine the Philosopher University in Nitra in co-operation with Trnava University.

Key words: multimedia assisted teaching, specific target group foreign language preparation, lexicology, theory of instruction, expository dictionary

1 Úvod

Pedagógovia neustále hľadajú možnosti, ako uľahčiť, zefektívniť a zatraktívniť procesy vzdelávania. V súčasnosti sa presadzuje tendencia využívať za týmto účelom multimédiami podporovanú výučbu. Pravdepodobne najširšia ponuka multimediálnych učebných programov, hlavne zahraničnej produkcie, existuje pre oblasť jazykovej prípravy. Je to však ponuka zameraná prevažne na všeobecného adresáta, bežného užívateľa jazyka. Ponuka zameraná na jazykovú prípravu filológov a učiteľov cudzích jazykov je veľmi limitovaná až ojedinelá. Z tohoto dôvodu sme sa rozhodli v rámci projektu KEGA 3/4026/06 *Využitie informačných a komunikačných technológií pri tvorbe učebných materiálov v cudzojazyčnom vzdelávaní na vysokých školách* zamerať sa na tvorbu materiálov určených pre špecifické potreby jazykovej prípravy uvedených dvoch cieľových skupín. Projekt je riešený na Univerzite Konštantína Filozofa v Nitre (z ktorej sa na jeho riešení podieľajú Pedagogická fakulta a Filozofická fakulta ako pracoviská pripravujúce budúcich filológov a učiteľov – jazykárov) v spolupráci s Pedagogickou fakultou Trnavskej univerzity.

2 Ideový zámer vytváraného produktu

Jednou z odrazových úloh riešeného projektu bola analýza edukačného softvéru používaného v cudzojazyčnom vzdelávaní na vysokých školách a jeho zhodnotenie z pohľadu potrieb špecifickej prípravy filológov a učiteľov – jazykárov, najmä z pohľadu účelnosti tohoto softvéru pre dosahovanie cieľov vytýčených v profiloch absolventov študijných smerov filologického zamerania a učiteľstva cudzích jazykov. Ako vyplynulo z analýzy, mnohé multimediálne programy na podporu vyučovania cudzích jazykov nezodpovedajú požiadavkám a potrebám študentov uvedených študijných odborov, nakoľko nezabezpečujú ich progres v oblasti teoreticko-praktického chápania študovaného jazyka (čo je dôsledok zameranosti učebných materiálov na všeobecného adresáta a bežného užívateľa cudzieho jazyka, nie špecialistu - jazykára). Toto bol jeden z kľúčových bodov smerovania ďalšej práce riešiteľského kolektívu. Druhým bodom bol spôsob využívania multimédií vo vyučovaní.

Multimédiami podporovaná výučba sa vo výučbe cudzích jazykov využíva predovšetkým z dôvodu oživenia vyučovacieho procesu a motivácie študentov, autentickejšieho materiálu o ktoré majú študenti záujem a ktoré ich vtiahujú do autentickej komunikácie, a interaktívnosti ako hlavného prostriedku pri osvojovaní si cudzojazyčných jazykových prostriedkov (Gadušová - Hartánská, 2002, s. 184). Kladie sa dôraz na interaktívne a flexibilné formy výučby založené na integrácii multimédií do vyučovacieho procesu ako súčasti jazykovej prípravy. Náš riešiteľský kolektív však vychádzal z inej filozofie a to z filozofie nezameriavať sa na tvorbu multimediálnych výučbových materiálov využívaných učiteľom ako integrálnej súčasti vyučovania ale zamerať sa na tvorbu multimediálnych materiálov, ktoré môže poskytnúť učiteľ študentom ako doplnujúce, odporúčané študijné materiály uľahčujúce im orientáciu v preberanej problematike a v s ňou súvisiacej odbornej terminológii.

V zmysle vyššie uvedených záverov sa riešiteľský kolektív projektu rozhodol vytvoriť pre účely odbornej prípravy filológov a učiteľov cudzích jazykov štvorjazyčný (slovensko – anglicko – nemecko – francúzsky) multimediálny výkladový slovník odborných termínov z oblasti lexikológie a didaktiky.

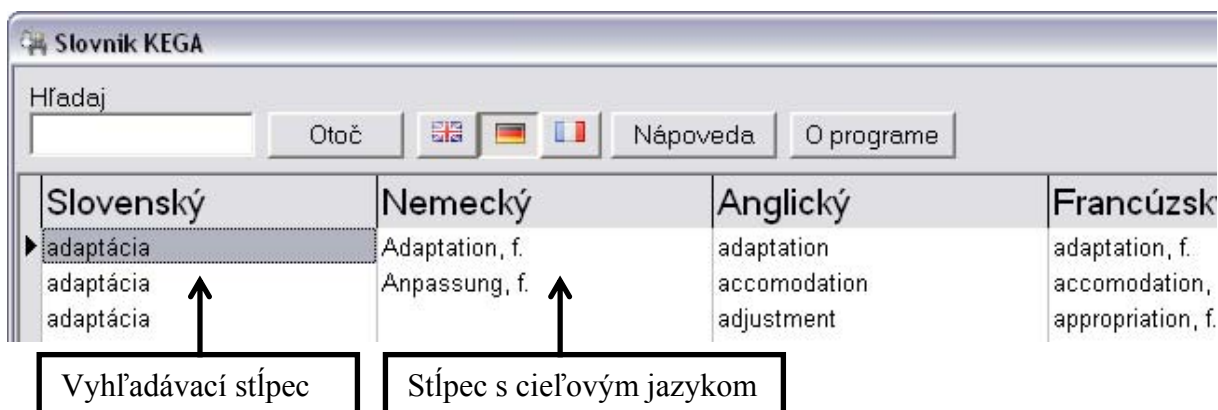
3 Obsahová štruktúra vytváraného produktu a práca s ním

Vyvíjaný produkt sa skladá z dvoch častí a to z multimediálneho výkladového slovníka odborných termínov z oblasti lexikológie a multimediálneho výkladového slovníka odborných termínov z oblasti didaktiky. V oboch slovníkoch sú k termínom v slovenčine pripojené ich anglické, nemecké a francúzske ekvivalenty. V prípade lexikologického slovníka sú užívateľovi k dispozícii aj príslušné jazykové mutácie jednotlivých definícií. Termíny z didaktiky sú dopĺňané výkladom len v slovenčine.

Formálna štruktúra jednotlivých položiek slovníka má tri zložky:

- konkrétny termín,
- definíciu termínu,
- príklad použitia príslušného termínu.

Pri zobrazovaní hesiel slovníka prvé dva jazyky v tabuľke sú pracovné (obr. 1).

Obr. 1 Nastavenie kombinácie pracovných jazykov slovenčina → nemčina

Slovenčina je vždy jedným z pracovných jazykov. O tom, ktorý z cudzích jazykov (angličtina, nemčina, francúzština) má byť druhým pracovným jazykom, rozhoduje užívateľ stlačením tlačidla označeného symbolom príslušnej štátnej zástavy (obr. 2).

Obr. 2 Nastavenie jedného z cudzích jazykov ako pracovného

Poradie pracovných jazykov (slovenský jazyk → zvolený cudzí jazyk, resp. zvolený cudzí jazyk → slovenský jazyk) má užívateľ možnosť meniť prostredníctvom tlačidla *Otoč* (obr. 1, obr. 3). Pohyb v tabuľke sa realizuje posúvaním kurzora pomocou šípiek, výberom pomocou myši alebo tlačidlami *PageUp*, *PageDown*, *Home* a *End*. Kliknutím pravého tlačidla myši na vybrané slovo v tabuľke sa zobrazí popup menu s možnosťou výberu zobrazenia buď definície príslušného pojmu alebo príkladu jeho použitia (obr. 3).

Tlačidlá na zmenu aktuálneho cudzieho jazyka, tlačidlo na výmenu poradia pracovných jazykov a tlačidlá na otvorenie nápovedy a informácie o programe sú uložené na ovládacom paneli, kde sa nachádza aj okno na vyhľadávanie. Ak užívateľ potrebuje vyhľadať konkrétny termín, klikne do okna na vyhľadávanie a začne písať hľadaný výraz. Už pri zadaní prvej hlásky slova sa zobrazí časť slovníka s prvým termínom začínajúcim sa tým istým písmenom.

Obr. 3 Zobrazenie popup menu s možnosťou výberu definície alebo príkladu použitia vyznačeného odborného termínu

4 Technické požiadavky

Na spustenie slovníka je potrebný počítač bežných technických parametrov (procesor Intel Pentium 3, prípadne podobný, s 256 MB RAM) a ODBC Driver, ktorý je súčasťou každého operačného systému Windows XP SP2.

5 Literatúra

1. BREČKA, P. – MUNK, M. - LANČARIČ, D. Využitie systému pre riadenie výučby (MS Class server) na UKF v Nitre. *Riadenie škôl po transformačnom procese III.* s. 104 – 112. Nitra : SLOVDIDAC, 2006. ISBN 80-8050-953-0
2. GADUŠOVÁ, Z. - HARŤANSKÁ, J. Aplikácia počítačov vo vyučovaní cudzích jazykov. *10 rokov Technológie vzdelávania.* Nitra : SlovDidac, 2002, s. 181- 186. ISBN 80-967746-6-2.
3. HAŠKOVÁ, A. – MUNKOVÁ, D. Integrácia výučby cudzích jazykov do zvyšovania profesionálnych kompetencií učiteľov formou e-learningu. *Cudzí jazyky v škole 4.* 4s. CD. Nitra : PF UKF, 2007. ISBN 978-80-8094-225-0.
4. MALÁ, E. E-kurzy vo výučbe cudzích jazykov. *Multimédiá vo vyučovaní cudzích jazykov IV.* s. 64 - 71. Nitra : FEM SPU, 2008. ISBN 978-80-552-0001-9.

Lektoroval: Prof. PhDr. Edita Gromová, CSc., Filozofická fakulta UKF Nitra

Kontaktná adresa:

Alena Hašková, Prof. PaedDr. CSc.,
Ústav technológie vzdelávania,
Pedagogická fakulta UKF, Dražovská 4,
949 74 Nitra, SR, tel. 00420 585 635 803,
fax: +421-37-6408264, tel.: +742-37-6408275
e-mail: ahaskova@ukf.sk

Ján Záhorec, PaedDr.,
Ústav technológie vzdelávania,
Pedagogická fakulta UKF, Dražovská 4,
949 74 Nitra, SR, tel. 00420 585 635 803,
fax: +421-37-6408264, tel.: +742-37-6408273
e-mail: jzahorec@ukf.sk